

Rørosmartnan

er et årlig marked og kulturarrangement på Røros som finner sted fra den nest siste tirsdag i februar og varer til lørdagen etter. Som regel kommer det mellom 70 000 og 80 000 besøkende, og markedet er derfor viktig for Røros og distriktet. Hit kommer på åpningsdagen ca. 80 hestesleder med tilreisende fra Sverige og fjellbygdene omkring.

Bakgrunn. Røros Kobberverk hadde monopol på all handel på Røros. Det var bare tømmer, ved og kull som ble skaffet lokalt, alle andre varer måtte fraktes til bergstaden på slede vinterstid eller kløves på sommerstid. Det var mye illegal handel på Røros vinterstid, da det var lett å frakte større varepartier med hest og slede. Siden det var umulig å håndheve monopollet ble det ikke lenger håndhevd fra 1700-tallet.

Mange års påtrykk fra kommunen til Indredepartementet førte i 1853 til følgende kongelige resolusjon: Fra 1854 af skal der i Røros afholdes et Marked, der begynder næst siste tirsdag i Februar Maaned og varer til den påfølgende Fredag

Utvikling: Man regner med at et par tusen mennesker besøkte markedet de første årene, de kom fra de nærmeste distriktene, men også fra Gudbrandsdalen, Hedmark og Sverige. Rundt 30000 mennesker hadde Røros som sitt handelssentrum i 1850. Etterhvert gikk handelen nedover, og man mente at Rørosbanen (åpnet i 1877) skulle gjøre martnan overflødig, men de nye mulighetene som jernbanen førte med seg når det gjaldt letttransport til Røros førte derimot til et oppsving da tilbydere av nye varer kom til.

Dagens martan: Utover 1960-tallet dalte interessen for martnan, og til slutt var det nesten ikke noe igjen av det tradisjonelle vintermarkedet. Røros Turist- og Reiselivslag tok over arrangementet, og fikk sammen med handelstanden og kommunen sakte men sikkert bygd det opp igjen.

Fra tallrike boder handles det med all slags varer. Inne på kaféer og lokaler spilles gammel dansemusikk – gjerne Rørospols, fra middag til sent på natt.

Lasskjørere fra Trondheim, Hedmark og Gudbrandsdalen bragte fra 1851 sild og fisk, korn og mel. Fra Sverige ble det fraktet hvetemel, smør, lin, jern, stål, kobber og glass. Det kom også handelsreisende fra Oppdal, Lesja, Sunndal, Romsdal, Nordfjord, Hardanger og Sogn med flekk, kjøtt og ullvarer. Og kvernstein fra Selbu. Nærområdene bød på skinn, ryper og reinsdyrkjøtt.

I nyere tid er det mye håndtverksarbeider, speke-mat og generelle maredsvarer som blir tilbudt. I 2012 var det 140 boder på martnan hvor man solgte det meste fra brente mandler til traktorer. Det er beregnet at total omsetning er på rundt 100 millioner kroner.

Research: Vidar Engh i wikipedia m.fl.
Grafik: Campisternes Rejseportal.